

ІНСТИТУТ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ

КАФЕДРА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. першого заступника
начальника Інституту
майор внутрішньої служби
_____ Н.С. Калашник
_____._____ 2017 рік

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ВНЗ 2.1.8

за спеціальністю «Психологія» 053

факультет психологічний

Робоча програма з навчальної дисципліни «Основи психологічного консультування» складена для здобувачів вищої освіти відповідно до програми підготовки фахівців за спеціальністю 053 «Психологія» ступеня вищої освіти бакалавр, за денною формою навчання.

Розробник: Бойко-Бузиль Юлія Юріївна, професор кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри практичної психології

Протокол від ____ . ____ . 2017 року № ____

Професор кафедри практичної психології

_____ Ю.Ю. Бойко-Бузиль

Схвалено науково-методичною радою Інституту кримінально-виконавчої служби

Протокол від ____ . ____ . 2017 року № ____

Голова науково-методичної ради _____ Н. С. Калашник

1. Програма навчальної дисципліни

Предмет навчальної дисципліни «Основи психологічного консультування» – система знань щодо теоретико-методологічних положень та організаційно-технологічних засад психологічного консультування.

Міждисциплінарні зв'язки:

Забезпечуючі дисципліни: загальна психологія, соціальна психологія, практикум з психології, психофізіологія, історія психології, психодіагностика, основи психологічної практики.

Забезпечувані дисципліни: основи психотерапії, основи психологічного супроводу професійної діяльності.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи психологічного консультування» є формування у здобувачів системи знань щодо особливостей консультування як одного з напрямків прикладної психологічної діяльності психолога. Сформувані у здобувачів уявлення про основні науково-методичні конструкти та техніко-процесуальну складову психологічного консультування. Забезпечити формування професійної компетентності у сфері ефективної організації і здійснення психологічного консультування; і розвиток професійно значущих і особистісно важливих якостей майбутніх фахівців.

Завданнями вивчення дисципліни «Основи психологічного консультування» є:

- отримати уявлення про психологічне консультування як напрямок діяльності психолога щодо надання психологічної допомоги;
- оволодіти понятійним і категоріальним апаратом психологічного консультування;
- засвоїти основні методи і прийоми психологічного консультування;
- оволодіти техніками консультативної взаємодії;
- виробити навички надання психологічної допомоги;
- ознайомитися з вимогами до особистості психолога-консультанта;
- сприяти усвідомленню професійного покликання і готовності до здійснення психологічного консультування.

Мова навчання: українська мова.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри практичної психології які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою k_ppp@ukr.net.

Структура навчальної дисципліни

Розділ 1. *Теоретико-методологічні засади психологічного консультування*

Тема 1. *Сутність психологічного консультування*

Психологічне консультування як вид діяльності практичного психолога. Теоретичні засади психологічного консультування. Мета та завдання психологічного консультування. Принципи психологічного консультування. Види психологічного консультування. Механізми психологічного впливу в

психологічному консультуванні. Моделі консультативної допомоги. Відмінність психологічного консультування від інших напрямів діяльності психолога. Труднощі та типові помилки психологічного консультування.

Тема 2. *Методичні основи психологічного консультування*

Консультативна термінологія: скарга, самодіагноз, проблема, запит, тема. Психоаналітичний напрям у консультуванні. Гуманістичний напрям у психологічному консультуванні. Біхевіористичний напрям у психологічному консультуванні. Когнітивний напрям у психологічному консультуванні. Екзистенційний напрям у психологічному консультуванні. Методи психологічного консультування: тракзактний аналіз, позитивна психотерапія, методики релаксації, тілесно-орієнтоване консультування, особистісно-орієнтоване консультування, поведінкове консультування.

Тема 3. *Морально-правові аспекти психологічного консультування*

Роль і місце консультанта в психологічному консультуванні. Професійна підготовка та кваліфікація психолога. Особистість консультанта як інструмент впливу в психологічному консультуванні. Модель ефективного консультанта. Професійна позиція консультанта. Одяг та імідж консультанта. Права та обов'язки сторін у консультативній взаємодії. Етичні аспекти психологічного консультування. Договір як умова регулювання відносин у консультативній взаємодії. Передконсультативна інформованість про клієнта.

Розділ 2. *Організаційно-технологічні засади психологічного консультування*

Тема 1. *Етапи психологічного консультування*

Процес психологічного консультування. Структурування консультативної взаємодії. Етапи психологічного консультування. Початок консультативної взаємодії. Дослідження проблеми. Первинна діагностика проблеми. Візуальна психодіагностика в практиці психологічного консультування. Ідентифікація проблеми. Постановка та розв'язання консультативного завдання. Оцінка та результативність консультативної роботи.

Тема 2. *Технологія консультативної взаємодії*

Налагодження ефективного контакту: рапорт, підстойка, сенсорні модальності. Техніки прояснення інформації (рефлексивне слухання, заохочення мовлення). Техніки відображення (відображення почуттів, фокусування переживань, емпатія). Засоби особистісної презентації. Техніки зв'язування (фокусування, неконгруентність, зворотній зв'язок, інтерпретація, конфронтація, опір та перенос, навіювання). Техніки трансформації (інсайт, маєвтивка, відзеркалення, директиви, рефреймінг).

Тема 3. *Консультування особливих категорій клієнтів*

Спеціальні проблеми психологічного консультування: тривожних клієнтів, при реакціях страху та фобіях, вороже налаштованих та агресивних клієнтів, невмотивованих клієнтів, клієнтів, які мають підвищені вимоги. Особливості консультування клієнтів з вадами саморегуляції: при переживанні провини, клієнтів, які плачуть, істеричних особистостей, обсессивних особистостей, при параноїдальних розладах, шизоїдних особистостей,

асоціальних особистостей, при алкоголізмі, залежних клієнтів, при сексуальних проблемах. Особливості психологічного консультування клієнтів у кризових станах: із психосоматичними розладами, з невиліковно хворими, із депресією, жертв згвалтування, при суїцидних намірах, людей при переживанні втрати. Психологічне консультування з приводу подружніх проблем. Психологічне консультування батьків з приводу складностей у взаєминах із дітьми. Особливості телефонного консультування.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань Соціальні та поведінкові науки 05	Нормативна	
	Спеціальність Психологія 053		
Кількість розділів – 2	Спеціалізація:	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 60		4-й	
		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 2	Ступінь вищої освіти: Бакалавр	Лекції	
		14 год.	
		Семінарські	
		14 год.	
		Практичні	
		12 год.	
		Самостійна робота	
		20 год.	
Вид контролю:			
Залік			

3. Структура залікового кредиту (тематичний план)

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	Всього	у тому числі				Всього	у тому числі			
		л	п	сем	с.р.		л	п	сем	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Розділ 1. Теоретико-методологічні засади психологічного консультування										
Тема 1. Сутність психологічного консультування	10	2		2	6					
Тема 2. Методичні основи психологічного консультування	10	2	2	2	4					
Тема 3. Морально-правові	10	2	2	2	4					

аспекти психологічного консультування										
Разом за розділом 1	30	6	6	4	14					
Розділ 2. Організаційно-технологічні засади психологічного консультування										
Тема 1. Етапи психологічного консультування	8	2	2	2	2					
Тема 2. Технологія консультативної взаємодії	14	4	4	4	2					
Тема 3. Консультування особливих категорій клієнтів	8	2	2	2	2					
Разом за розділом 2	30	8	8	8	6					
Залік										
Усього годин	60	14	12	14	20					

4. Плани семінарських та практичних занять

Розділ 1. Теоретико-методологічні засади психологічного консультування

Тема 1. Сутність психологічного консультування

Питання до семінарського заняття

1. Сутність психологічного консультування
2. Відмінність консультування від інших напрямів діяльності психолога
3. Труднощі та типові помилки психологічного консультування

Тема 2. Методичні основи психологічного консультування

Питання до семінарського заняття

1. Консультативна термінологія
2. Напрями психологічного консультування
3. Методи психологічного консультування

Завдання до практичного заняття

1. Визначити скаргу і сформулювати запит клієнта
2. Виконати вправи з кожного методу психологічного консультування
3. Закріплення навичок та робота в трійках

Тема 3. Морально-правові аспекти психологічного консультування

Питання до семінарського заняття

1. Особистість консультанта як інструмент впливу
2. Професійна позиція консультанта
3. Етичні аспекти надання консультативної допомоги

Завдання до практичного заняття

1. Проаналізувати нормативні документи діяльності психолога-консультанта
2. Проаналізувати перелік якостей ефективного консультанта та співвіднести їх з власними якостями
3. Закріплення навичок та робота в трійка

Розділ 2. Організаційно-технологічні засади психологічного консультування

Тема 1. Етапи психологічного консультування

Питання до семінарського заняття

1. Процес психологічного консультування
2. Структура консультативного процесу
3. Особливості телефонного консультування

Завдання до практичного заняття

1. Виконання консультативного практикуму (завдання пропонує викладач)

Тема 2. Технологія консультативної взаємодії

Питання до семінарського заняття

1. Особливості налагодження ефективного контакту
2. Техніки прояснення інформації
3. Техніки відображення
4. Засоби особистісної презентації
5. Техніки зв'язування
6. Техніки трансформації

Завдання до практичних занять

1. Виконання консультативного практикуму (завдання пропонує викладач)

Тема 3. Консультування особливих категорій клієнтів

Питання до семінарського заняття

1. Спеціальні проблеми психологічного консультування
2. Особливості консультування клієнтів з вадами саморегуляції
3. Особливості консультування клієнтів у кризових станах

Завдання до практичного заняття

1. Проаналізувати особливості консультування з приводу подружніх проблем
2. Проаналізувати особливості консультування батьків щодо взаємин із дітьми
3. Проаналізувати особливості телефонного консультування

5. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота передбачає розробку власної авторської розробки психологічного практикуму для технік консультативної взаємодії за схемою: головна суть, призначення, специфіка, доцільність і своєчасність застосування, необхідні вміння консультанта, типові помилки консультантів при застосуванні даної техніки, можливі реакції клієнта на застосування даної техніки, приклади використання:

1. Техніка перефразування
2. Техніка відображення почуттів клієнта
3. Техніки прояснення і повторення
4. Техніка відображення власних відчуттів
5. Техніка прояснення проблемної ситуації
6. Техніка відкритих та закритих питань
7. Техніка конфронтації
8. Техніка парадоксальної реакції
9. Техніка інформування
10. Техніка рекомендацій
11. Техніка заохочення
12. Техніка переконання
13. Техніка інтерпретації

14. Техніка підсумовування
15. Техніка телефонного консультування

Теми реферативних та інформаційних повідомлень:

1. Психологічне консультування як професія
2. Галузі застосування психоконсультування
3. Типи консультативних випадків
4. Умови проведення психологічного консультування
5. Модель особистості практичного психолога
6. Основні стратегії запитів клієнта
7. Метод інтерв'ю в консультуванні
8. Консультаційне листування
9. Значення теорії особистості в роботі консультанта
10. Сутність психологічної співзалежності
11. Психосоматика як форма опрацювання конфлікту
12. Психолого-педагогічне консультування
13. Дистанційне психологічне консультування
14. Особливості консультування дітей та підлітків
15. Консультування з питань особистісного розвитку
16. Консультування з питань міжособистісної взаємодії
17. Основи кризисної інтервенції
18. Навички off-line консультування
19. Особливості групового психоконсультування
20. Творчість і психологічна практика

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачені робочим навчальним планом.

7. Методи навчання та контролю

Словесні методи, інноваційні методи, наочні методи, практичні методи. Поточний, проміжний та підсумковий контроль.

8. Орієнтовний перелік питань для підсумкового контролю

1. Психологічне консультування як вид діяльності практичного психолога
2. Мета та завдання психологічного консультування
3. Принципи психологічного консультування
4. Види психологічного консультування
5. Моделі консультативної допомоги
6. Відмінність психологічного консультування від інших напрямів діяльності психолога
7. Труднощі та типові помилки психологічного консультування
8. Консультативна термінологія: скарга, самодіагноз, проблема, запит, тема
9. Психоаналітичний напряму у консультуванні
10. Гуманістичний напряму у психологічному консультуванні
11. Біхевіористичний напряму у психологічному консультуванні
12. Когнітивний напряму психологічному консультуванні

13. Екзистенційний напрям у психологічному консультуванні
14. Методи психологічного консультування
15. Роль і місце консультанта в психологічному консультуванні
16. Професійна підготовка та кваліфікація психолога
17. Модель ефективного консультанта
18. Професійна позиція консультанта
19. Одяг та імідж консультанта
20. Права та обов'язки сторін у консультативній взаємодії
21. Етичні аспекти психологічного консультування
22. Процес психологічного консультування
23. Структурування консультативної взаємодії
24. Початок консультативної взаємодії
25. Дослідження проблеми
26. Первинна діагностика проблеми
27. Візуальна психодіагностика в практиці психологічного консультування
28. Ідентифікація проблеми
29. Постановка та розв'язання консультативного завдання
30. Оцінка та результативність консультативної роботи
31. Налагодження ефективного контакту
32. Техніки прояснення інформації
33. Техніки відображення
34. Засоби особистісної презентації
35. Техніки зв'язування
36. Техніки трансформації
37. Психологічне консультування тривожних клієнтів
38. Психологічне консультування при реакціях страху та фобіях
39. Психологічне консультування вороже налаштованих та агресивних клієнтів
40. Психологічне консультування невмотивованих клієнтів
41. Психологічне консультування клієнтів, які мають підвищені вимоги
42. Психологічне консультування при переживанні провини
43. Психологічне консультування клієнтів, які плачуть
44. Психологічне консультування істеричних особистостей
45. Психологічне консультування obsesивних особистостей
46. Психологічне консультування при параноїдальних розладах
47. Психологічне консультування шизоїдних особистостей
48. Психологічне консультування асоціальних особистостей
49. Психологічне консультування при алкоголізмі
50. Психологічне консультування залежних клієнтів
51. Психологічне консультування при сексуальних проблемах
52. Психологічне консультування клієнтів із психосоматичними розладами
53. Психологічне консультування з невиліковно хворими
54. Психологічне консультування клієнтів із депресією
55. Психологічне консультування жертв зґвалтування
56. Психологічне консультування при суїцидних намірах
57. Психологічне консультування людей при переживанні втрати

58. Психологічне консультування з приводу подружніх проблем
 59. Психологічне консультування батьків з приводу взаємин із дітьми
 60. Особливості телефонного консультування

9. Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Аудиторна робота (поточне накопичення балів)	Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
	Екзамен	
Мах 60%	Мах 40%	Мах 100%

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

10. Рекомендована література

Основна

1. Абрамова Г. С. Практическая психология. – М.: Академический Проект, 2003. – 496 с.
2. Алешина Ю. Е. Индивидуальное и семейное психологическое консультирование. – изд. 2-е. – М.: Класс, 2000. – 208 с.
3. Бурменская Г. В., Карбанова О. А., Лидерс А. Г. Возрастно-психологическое консультирование. Проблемы психического развития детей. – М.: Изд-во МГУ, 1990. – 136 с.
4. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування : підруч. Для студ. вищ. навч. закл. – 2-ге вид. – К.: Ніка-Центр, 2011. – 423 с.
5. Глэддинг С. Психологическое консультирование. 4-е изд. – СПб.: Питер, 2002. – 736 с.
6. Гусакова М. П. Психологическое консультирование: учебное пособие. – М.: Эксмо, 2010. – 288 с.
7. Колесникова Г. И. Психологическое консультирование. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2004. – 288 с.
8. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования. – М.: Академический Проект, 1999. – 240 с.
9. Меновщиков В. Ю. Введение в психологическое консультирование. – М.: Смысл, 2012 – 111 с.
10. Минигалиева М. Р. Психологическое консультирование: теория и практика.

- Ростов н/Д: Феникс, 2008. – 603 с.
11. Немов Р. С. Психологическое консультирование: учебник. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Юрайт, 2013 – 575 с.
12. Обозов Н. Н. Психологическое консультирование. – СПб.: Центр прикладной психологии, 1993. – 203 с.
13. Пахальян В. Э. Психологическое консультирование: Учебное пособие. – СПб.: Питер, 2008. – 256 с.
14. Петрушин С. В. Мастерская психологического консультирования. – М.: ПЕРСЭ, 2003. – 143 с.
15. Психологічне консультивання: теорія та практика: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. І. М. Зварича, В. Г. Панка, В. М. Радчук. – Чернівці: Рута, 2011. – 272 с.
16. Рябко Ю. В. Техніки і моделі психологічного консультивання: посібник. – Глухів : РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2012. – 120 с.
17. Хомич Г. О., Ткач Р. М. Основы психологического консультирования: Навч. посібник. – К.: МАУП, 2004. – 152 с.
18. Чаплак Я. В. Основы психологического консультирования: навч.-метод. посіб. – Чернівці: Рута, 2011. – 247 с.
19. Чудава Н.В., Шулдик Г.О. Основы психологического консультирования: Навчальний посібник. – Умань: ПП Жовтий О.О., 2013. – 352 с.

Додаткова

20. Бондаренко А. Ф. Психологическая помощь: теория и практика. – изд. 4-е, испр. и доп. – К.: Освіта України, 2007. – 332 с.
21. Бьюдженталь Дж. Искусство психотерапевта. – М.: Корвет, 2008. – 320 с.
22. Елизаров А. Н. Основы индивидуального и семейного психологического консультирования. – М.: Ось-89, 2003. – 336 с.
23. Мэй Ролло Риз. Искусство психологического консультирования: как давать и обретать душевное здоровье. – изд. 2-е, испр. – М.: Ин-т общегуманитарных исслед., 2012 – 220 с.
24. Роджерс К. Консультирование и психотерапия. Новейшие подходы в области практической работы: пер. с англ. – М.: Психотерапия, 2006. – 512 с.
25. Хухлаева О. В. Основы психологического консультирования и психологической коррекции: учебное пособие. – 7-е изд. – М.: Академия, 2011 – 202 с.

11. Інформаційні ресурси

1. <http://www.koob.ru>
2. <http://biblioteka>
3. <http://pidruchniki.com>